

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK

minden pénteken
legalább egy iven
 és az egyleti tagoknak
 ingyen
 küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 ft. félre 2 ftal fizet-
 hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadjatik.

Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ

(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)

a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
 (Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
 címzendők.

AZ

ERDÉLYI

GAZDASÁGI EGYLET

KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-24	1-52
		széri hirdetéskor					
		ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr/ft	kr
1/2	lap	14	36	70	120	200	360
1/4	"	7	18	35	60	100	180
1/6	"	3	50	9	17	50	90
1/8	"	1	75	4	50	8	75
1/16	"	90	2	25	4	40	7

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.
 Azonkivül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
 a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni;
 mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
 számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala
 és a r. k. Lyceum nyomda körponti irodája (főter gr. Te-
 leki Domokos-ház.) Mellékletek 5 o. 6. f. számit-
 tatnak.

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Kodolányi Antal, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A gyümölcsfák terméketlenségéről.

Sokszor ama panaszt hallani, hogy az alig né-
 hány év előtt ültetett csemete nem akar teremni.

Azok, a kik így panaszkodnak, nem gondolják
 meg, hogy a gyümölcsfa is élő, önmagát szaporító lény,
 melynek, mint a természet egyéb nemesebb lényei-
 nek, időre van szüksége, hogy kifejlődhessék, hogy elérje
 gyümölcsözési korát.

A mint nem várjuk a csirkétől, míg ez tyukká
 nem lesz, hogy tojásokat tojjon és kölcsön; a mint
 nem várjuk az 1—2 éves csikótól, míg ez anyává nem
 fejlődik, hogy magához hasonló csikókat neveljen:
 úgy nem várhatjuk a fiatal fától sem, hogy az gyü-
 mölcsözzék. A gyümölcsfának is előbb el kell érnie
 azon kort, melyben egyénisége odafejlődött, hogy,
 akarjuk — nem akarjuk, virágoznia s gyümölcsöznie
 kell. Várjuk be tehát türelemmel, míg fáink elérik
 ezen kort s ne panaszkodjunk, hogy nem terméke-
 nyek. Őszi és kajszin barackfáinknál úgy sem sokáig
 kell ezen korra várakoznunk; mert ezek ültetés után
 1—2 évre bizonyosan meghozzák termésüket; nem kell
 sokáig várakoznunk a szilva és cseresznyeféléknél sem,
 melyek 4—5 év alatt szintén termőre szoktak fordulni;
 kivételt itt csak némely alma és körtéfajaink képez-
 nek, melyek ültetés után néha 15 évig sem teremnek *);
 de aztán, minthogy ez idő alatt nagy fává növeked-

tek, sokat is teremnek, sokkal tovább is élnek, mint
 a korán termő gyümölcsfák.

A satnya növesű, idő előtt elvénuült körte és al-
 mafák hoznak ugyan korán is gyümölcsöt: hanem en-
 nek aztán nincs is mit örülnünk. A termés az ilye-
 neknel a fa közeli halálát jelenti.

A ki azt akarja, hogy fiatal fája korán gyümöl-
 csözzék; az ültessen korán termő gyümölcsnemeket
 és fajokat: de aztán ne panaszkodjék, ha korán
 termő fái korán leélik magukat.

A ki azt akarja, hogy az általa ültetett fának
 gyümölcseit ne csak ő, maga, hanem unokái is él-
 vezhessék; az ültessen későn termő fajokat s örüljön,
 ha fái fiatal korukban vigan növekednek s ne ki-
 vánja, hogy teremjenek is.

Helyén van a panasz az oly fák terméketlensége
 ellen, melyek koruknál s kifejllettségöknél fogva hivatva
 volnának gyümölcsözni; melyek évenkénti bővirágzá-
 sikkal eléggé mutatják, hogy elérték gyümölcsözés
 korát és mégsem teremnek. Az ily fák terméketlen-
 ségének okait aztán részint a talajbeli, részint a hely-
 fekvési és éghajlati, részint művelési körülményekben
 kell keresnünk.

Ha a talaj rendkívül kedvező a gyümölcsfa te-
 nyészetére, ne csudáljuk, ha benne a fa rendkívül
 buján nő, hizik derekában, hosszú, kövér vesszőket
 s ezeken nagy leveleket hajt, virágait pedig elhullat-
 ja vagy, ha egyikét gyümölcsöt kötne is, az is elhu!

*) Ilyen a Masánckzi almafa (Edehborsdorfer.) B. M.

idétlen korában. Ily kedvező talajban, — mikép mondani szokták, — a fák csak fára dolgoznak, fájukban növekednek és gyümölcsüket ki nem fejleszthetik. Az ily buján növő fák koronája, ha a fa magára hagyatik, rendkívül besűrűdik s így belsejét nyáronát örökös árnyékre kárhoztatja. Árnyékban nőtt gyümölcsvevsei azután a tél beálltáig meg nem érhetvén rendszeren elfagynak vagy, ha meg élnek is, csak beteg és meddő virágokat hoznak.

Ily kedvező talajban olyanok a fák, mint hizóba fogott állataink, melyek szintén csak testben nőnek, de szaporodási képességeket elvesztik. Az állatoknál, a gondos gazdasszony csak mérsékelve juttat eledelt apró marháinak, ha azt akarja, hogy sokat tojjanak; így tesz a gazda is magló jószágával: de a fának nem mi adjuk a táplálékot, hogy mérsékelhetnők ennek mennyiségét, hanem maga keresi azt gyökereivel a földből, lombozatával a légből azon a helyen a hová ültettük. Ez az oka, hogy kedvező talajban oly sok a meddő fa.

Az ily, buja növekedésöknél fogva meddő, terméketlen fákat termökké tehetjük, ha egyik másik vastagabb gyökereket elvágjuk s koronájukat megritkítjuk. —

A fák koronájának megritkítását nagyon helytelenül fogják föl azok, kik a vastagabb ágakból kisarkalló, rövid peczkeket és gyümölcsvevzőket, — tehát éppen azon részeit a fának, melyek hivatva lettek volna mielőbb teremni, — tisztogatják le.

A fák koronáját megritkítandók, a sűrűn álló, vastagabb ágak közül azokat, melyek a fakorona helyes alakjának megtartásához nem szükségesek, lefűrészeljük a törzsről ott, honnan kiindultak s a fűrész nyomát éles késsel lesimitván minden ejtett sebet ojtó-viaszszal vagy fa tapaszszal zárunk el. Ha a megmaradt nagyobb ágak rendkívül lombosak és árnyéktartók volnának, ezek oldalágai közül is egyiket másikat, — midig az erősebbek közül, — lefűrészelnünk vigyázva itt is, hogy a fa helyes formáját. ritkításunkkal el ne éktelenítsük. Ily ritkítás alkalmával különösen ügyelünk arra, hogy azon ágakat távolítsuk el, melyek a fakorona belseje felé vették irányukat; a villa alakú ágaknak pedig azon szárát nyessük le, mely a föld felé esik, tehát melyet a gyümölcs súlya kedvező terméskor könnyen lehasíthat, — vagy pedig azon szárát, mely egy másik ág felé irányulván azt keresztben surolja.

A fák koronája ritkítását télen vagy kora tavasz-

szal, kilevelezés előtt, avagy nyár végén, midőn már a fák hegyén levő vesszők tovább növekedéseket bevégezték s végső rügyöket kifejlesztették és megérlették, lehet eszközölnünk.

Bujanövésű fákat czélszerűbb tavasz kezdetén ritkítani; a növekedésükben megakadt vagy lassunövésű fákat azonban igen czélszerűen nyár végén ritkítjuk. A késő nyári nyésés a fákat élénkebb növeszre a kora tavaszi nyésés inkább termésre ingerli. —

Ha a talaj sovány, száraz, vékony termőrétegű; akkor abban csak silyenek s nagy szárazság alkalmával ki is vesznek a fák. Az ily talajba ültetett fák aztán, ha kedvező időjárás mellett néhány évig gyümölcsöztek is, hamar beszüntetik növekedésüket. Gyakran valamennyi rügy, a mi rajtuk fejlődik, mind virágrügygyé válik. Tavasszal aztán több rajtuk a virág, mint a levél; pedig arra, hogy virágból gyümölcs legyen, elkerülhetlenül szükséges a levél; mert a fa minden legkisebb részében, tehát virágaiban és gyümölcsében is, azon táplálékból él, melyet számára levelei készítenek. Ha kevés rajta a levél: kevés lesz számára a táplálék is; innét van, hogy az ily fák meddők maradnak s kötődött gyümölcsüket ezek kifejlődése előtt elhullatják.

Termökké varázsolhatjuk az ily fákat is, ha gyökereik fölé jó földet, érett portrágyát, lugzott hamut terítünk ősz végén; nyár derekán pedig bővízzel föleresztett, fölहितott trágya levét oly mennyiségben öntünk alájuk, hogy a nedvesség a szétterült gyökerekig lehatolhasson. Ezt pedig úgy eszközöljük legczélszerűbben, ha illő távolságra a fatövétől köröskörül keskeny sánczot ásunk s ezt vízzel jól felहितott trágya lével tele öntjük. Mihelyt aztán a föld beitta a trágya levét, nehogy a száraz, forró lég ezt elpárologtathassa: a sánczot a belőle kihányt földdel azonnal behuzatjuk. E nyári öntözés nemcsak a kötődött gyümölcsök kifejlődését mozdítja elő, hanem a jövő évi termést biztosító, egészséges termőrétegek képződésére is nagyhatásúnak bizonyult be.

A ki e kevés költséget és fáradságot igénylő munkát megtenni nem sajnálja; annak alig lehet oka silyány földbe ültetett fái terméketlensége ellen is panaszkodnia. —

Gyakori, erős szeleknek minden oldalról kitett helyeken (pl. az alföldön,) vagy lassan folydogáló és álló vizek mellékén, hol a kései fagyok csaknem évenként garázdálkodni szoktak, — a gyümölcsfák többnyire meddők, terméketlenek s a mi kevés gyümölcsöt kötöttek

volna is, — mielőtt ezek megérhettek volna, — a szelek hányják le. Ily helyeken ki kellene előbb tanulmányozni a gyümölcsfajok sokaságából azokat, melyek későn virágoznak; melyek gyümölcsei jól megállják helyöket a fán; melyek edzett természetöknél fogva még az ily helyeken is rendesen teremni szoktak: aztán csakis ily fajokat kellene ott elszaporítani.

Ugy a helyfekvési, mint az éghajlati vagy időjárás körülményekből származó terméketlenség ellen igen-igen tehetetlenek minden gyógyszereink. A természet utjait elállni, az időjárást megváltoztatni nagyon gyenge az embri erő. Várjunk hát türelemmel! Ha az egyik évben az időjárás viszontagságai folytán nem teremnek fáink; majd teremnek a másokban. —

Hanem aztán, ha fáink terméketlensége a művelési körülményekből származik: félre a panasszal! tulajdonítsuk magunknak, ha gyümölcs helyett meddőségünkkel boszantanak fáink.

A nemesebb élő lények, az állatok úgy, mint a növények, fiatal korukban az ember ápolására szorulnak. Kedvező körülmények közt felnőnek ezek, — felkivált az egyhelyről másokra szabadon mozogható állatok, — minden ápolás nélkül is: de ha mostoha körülmények közé jutottak; ápolás nélkül hamar elpusztulnak.

A gyümölcsfák a növényország legnemesebb élő lényei közé tartoznak, melyeknek sokszoros hasznát veszi az ember s nem csuda, ha minden tekintet nélkül a kedvező, vagy kedvezőtlen körülményekre, mindenfelé elszaporítani törekedik. Ha tehát kedvezőtlen helyre vittük a helyét önmagától megváltoztatni nem képes, magával tehetetlen fát, elkerülhetlenül szükséges, hogy azt ápolgassuk nemcsak fiatal korában, hanem egész élete folytán; mert ápolás nélkül, ha tengeti is egy darabig nyomorult életét, de gyümölcsözni nem fog, terméketlen marad.

Ha rossz a föld, a melybe a gyümölcsfát ültettük; javítgassuk azt mind addig, míg a fa benne él. A táplálékot, a mit ő a földben nem találhatott, a hová ültettük, vigyük mi helyébe! Keverjük a földet gyökerei fölött jobbminőségű földdel, trágyával s ne hagyjuk az alját elgyomosodni! szárazságkor, ha lankadt leveleivel mutatja, hogy gyökereivel nem talál már elegendő nedvet; öntözzük meg bőven alatta a földet! Ha dereka, törzse és nagyobb ágai felcserepesedtek, elmohosodtak: őszvégén vagy télfolytán tisztogassuk le mind! A felcserepesedett kéreg, a moha és zuzmó biztos tanyát nyújtana különben a kártékony

rovarok különféle nemeinek, melyek vagy a fa belsejébe furódnának be később, vagy a fa lombjait és gyümölcseit fognák megtámadni. Nagy segítségünkre lehet e munkában az olvasztott méz, mely a fa derekára meszelve, annak kergét a mohától, zuzmótól biztosan megmenti s a kártékony rovarokat és ezek tojásait elpusztítja. Szedjük le gondosan, minden télen, ágról a hernyó fészkeket s égezzük el ezeket azonnal! tavasz kinyíltával pedig a csoportokban összegyűlt hernyókat pusztítsuk el, mielőtt nagyra fejlődhettek s szétmászhattak volna pusztító utjokra!

A hernyók pusztításában nagy segítségünkre szolgálnak az apró, éneklő madarak. Kiméljük ezeket s oktalan szeretetből ne engedjük meg gyermekeinknek, hogy azokat elfogdossák vagy fészkeiket és tojásaikat elszedegessék! Sajnos! hogy hazánkban még folyvást akadnak értelmes közönségtől lakott városok is, melyek piaczaian csavargó gyermekek az elfogott éneklő madarakkal büntetlenül csaphatnak vásárt.

Pusztítjuk a rovarok ellenségeit, az éneklő madarakat; nem ápolgatjuk fáinkat: lehet-e aztán kívánnunk, hogy legyen gyümölcsünk bőséggel?

Bereczki Máté.

Még valami anyagi helyzetünk-s javításának eszközeiről.

Kinek alkalmá volt Bécs utcáin sétálgatni: lehetetlen, hogy ne boszankodott volna azon tolongások miatt, melyek a szűkebb utcákon kényelmes sétájának majd minden husz lépésnyire utját állották. De ha a tolongás okát vizsgálta, bizton tudom, hogy csak hamar elmúlt bosszúsága s maga is a tömeg közé keveredett s kíváncsian nézegette a diszes bolti kirakatokat, melyek csakugyan oly csinosak és nagyszerűek, hogy bármely időtájban beállíthatók volnának a világiállítási termék csarnokaiba. — Én is sokszor keveredtem az ilyen csoportokba s szemléltem az emberi munka és szorgalom remekeit. Legnagyobb érdeklődéssel nézegettem azonban azon paraszti egyszerűséggel s mégis annyi csinnal készült fa-faragványokat, hogy a legdiszesebb ékszer kirakatok szomszédságában is méltó helyet foglalhatnának, — mert hiszen a művészet mind ketőnél majdnem ugyanaz csak az anyag különböző — s mégis egy-egy kis sarokba szorított alacsony épületnek jutott a szerencse azokkal diszeskedni.

Ilyenkor fájdalommal jutott eszembe, hogy ezen eredeti állapotjukban csaknem értéktelen, de a munka által értékesített fa darabokért hazánkból százezrek vándorolnak évenként külföldre s így fizetjük a külföld munkássait — míg hazánkban különösen télen, munka s kenyér nélkül koborolnak egyik vidékről a másikkra — oly munkáért, melyek nagyon, de nagyon csekély fáradsággal hazánkban is étesíthetők volnának. — S hogy csakugyan létesíthetők arról eléggé tanuskodnak a közelmúlt világiállításon fel-

mutatott hasonló hazai ipar cikkeink, melyek azonban az eredetiséghez még igen közel álló durva szerkezetük s tökélytelenségüknel fogva a külföldiekkel távol sem mérkőzhettek, de azért jól esett szemlélni s azon tudattal távozni azoktól: hogy a mi népünknel is meg van a hajlam ez iparág iránt, csak nincs kifejtve, nincs tökélyesítve.

E hajlamról tanuskodik továbbá hazánk havasi durva faipara is, mely még eddig csak primitív szerkezetű konyhai s gazdasági eszközök készítésével foglalkozik, s mely eszközök épen ezen tulajdonuknál fogva a faszegényebb vidékekre értékesítés végett való magas szállítási díjakat elviselni nem képesek s így legtöbbször csak helyi fogyasztásnak lesznek tárgyai, hol pedig a fa bőség miatt oly alacsony áruk van, hogy a reájuk fordított csekély munka költség is alig térítetik meg. Ilyen körülmények között természetesen senki sem gondol azok tökélyesítésére. A folyókon, nagyobb tömegben szállítható épületfák értékesítésével pedig — minthogy ez kissé nagyobb tökély igényel — szegényebb emberek nem foglalkozhatnak s így egyes vállalkozók, vagy társulatok rosszul fizetett munkásaivá válnak, vagy kénytelenek csekély jövedelmet nyújtó foglalkozásuk mellett megmaradni; mely körülmények között nem csoda ha azon tévhit meggyőződéssé válik bennök: hogy a szegény embert azért teremtette az Isten, hogy holtig szegény ember maradjon. —

Ezek után ha szétnézünk hazánkban, azon meggyőződésre jutunk, hogy hazánk zordonabb égalju vidékein, hol rendszeren az erdőség is több, s hol a tél hosszabb ideig tart s így a földművelés annál rövidebb ideig foglalkoztatja az embereket, egyenesen ezen mellékkereset üzésére van utalva a nép, mint a mely iparághoz szükséges nyers anyagot könnyen és olcsón megszerezheti s így télen, mikor egyéb foglalkozást nem talál s kénytelen volna férni erejét s ügyességét henyélés vagy holmi asszonyos munkák végzése által kihasználatlanul hagyni; — a különben értéktelen nyers fatörmöket munka által értékes tárgyakká változtathatja, melyek így kisebb térfogatuk s mégis értékesebb minőségük által a távoli magasabb szállítási díjakat is képesek elviselni.

A hasonló égalju vidékek között pedig a székely földön — mely még őserdőkkel dicsekedhetik — van leginkább indicálva ezen iparág kifejtése s tökélyesítése, hol a nagy erdőségek miatt aránylag igen kis terület van művelés alá véve s mihez aránylag a népesség sűrű is, a föld értéke nagy s így belterjesebb gazdálkodás foly, mint hazánk más vidékein, mit a siculus atyafiak sseretnek a székely nép kiváló tulajdonául emlegetni, pedig a körülményekben s nemzetgazdasági viszonyokban leli magyarázatát, valamint ezek következtében az is, hogy még a nyári idény alatt sem talál a nép elég foglalkozást, minek következtében nem csoda, ha a Moldva- és Oláhországba való átvándorlás napi renden van, mit csak az által vélek megakadályozhatni, ha a foglalkozás nélkülieknek elegendő — s a képzetebbeknek olyan és pedig állandó munkaadatuk, melytől képzettségöknek is megfelelő jutalmát várhatják. Erre pedig nem hiszem legyen alkalmasabb iparág

a meghonosításra az ottani viszonyok között, mint a fa eszközök és faragványok készítése s azoknak a mind inkább közeledő vasutak által oly vidékekre való szállítása, hol azokat jól lehet értékesíteni. —

De minden ujnak népszerűvé tétele s meghonosítása kezdetre vár, mi mindig és mindenben a legnehezebb szokott lenni. Az a kérdés tehát már most, hogy ki tegye meg a kezdeményezést, az állam-e vagy maga a nép? Ez mindkettőnek egyenlően érdekében áll. — Ugyanis az államnak érdekében áll e munkás, erőteljes s józan gondolkodású népet a maga számára megtartani; a bátor székely népnek pedig érdekében áll magát régi hírnevéhez ősi lakhelyén méltóan tentartani, nem pedig megijedni az élet terhétől s idegen országban keresni menedéket. De miután ezen intézkedés mégis leginkább s közvetlenül a nép anyagi jóllétét mozdítaná elő, úgy tartom ezt legcélszerűbben keresztül vihetni, hogy a nagyobb községek egyenként, a kisebbek közül pedig többen egyesülve együttesen kérnének fel egy, ez ügyben jártas egyént közben járól a végett, hogy számukra hívjon be külföldről néhány, ezen iparágban jártas és értelmes egyént vagy családot oly formán, hogy azok az illető községekben letelepedve s iparukat folytatva a községből néhány iskolázott, kedvet és hajlamot mutató 12 — 14 éves gyermeket magukhoz véve azokat azon iparágban kiképeznék, a szükséges eszközök mikénti használatával s többféle gyakorlati kézfogással megismertessék s később is hasznos utmutatással s tanácsadással szolgáljanak; kik aztán ezen fáradságokért bizonyos illetékben részesítenének az illető községek által mind addig, míg a megélhetés a készített tárgyak kelendősége által eléggé biztosítva nem volna számukra. Egy kis nehézség eleintén a nyelv különbség miatt okvetlen elő adná magát, de ezt néhány év alatt el lehetne oszlatni, különösen oly emberekkel szemben, kiknél általánosabb elismerésben részesül e közmondás: „Ubi bene, ibi patria.“

Az említett iparág meghonosítását így sokkal célszerűbbnek tartom, mintha pl. állam költségen küldetnék ki bizonyos számú egyén annak tanulmányozására; — egy részt azért, mert a mit maga a nép létesít, azt rendszeren jobban is pártfogolja; továbbá pedig, mert a kormánytól a jelen válságos helyzetben nem is igen lehet ilyesmit kívánni, mivel most bizonyos ideig meg lehetünk elégedve azzal, ha a legszükségesebb kiadásokat hiánynélkül képes lesz fedezni; végül pedig, mert nem igen dicséretes volna az, hogy mindent csak a kormánytól várjunk, mert ideje volna már nálunk is gyakrabban alkalmazott példájával találkozni e közmondásnak:

„Segits magadon, s az Isten is megsegít.“

Pethő Miklós.

Javitott Duttonkorn.

Nehéz munka, szinte kivihetetlen, idegen földrészekből behozott terményeket, jelesen szemes gabnaféléket e redeti tisztaságukban tartani. Ha kezdetben ohajtott siker:

is mutatnak, de lassanként új hazájuk talaji, légköri, időjárási s mivelés-rendszeri befolyásai következtében, legjobb esetben elkorcsosodnak, elváltoznak, és a velük egy dűlőben vagy határrészben termelt egynemű fajok tulajdonságait kölcsönzik el, elanyira, hogy néhány év leforgása után az eredetiség bélyegei csaknem teljesen eltűnnek.

A törökbuzaánál a hibridáció processussá, még gyorsabban eszközli az elváltozást.

Két évtizede sincs, mióta a Duttonkorn, egyike a korai és leggazdagabban termő tengeri fajoknak, Amerikából Erdélybe került, s kezdi máris elveszteni eredetiségét; kezdenek elmosódni, származási hazája typicus tulajdonságai, s bé fog következni, a minék a természet törvényei szerint bé kell következni, mint a nagy hal elnyeli a kisebbet a nagyobb erő absorbeálja a kisebb erőt, és a mitől gazdáink annyit vártak, a Duttonkorn megszűnik önálló faj lenni, s teljesen beolvad a honi fajokba.

A törökbuza korcsuló természetét eleve ismerve, a Duttonkorn természeténél főleg arra törekedünk, hogy az anyira jelesnek bizonyult faj eredetiségét — minél hosszabb időre biztosítsuk. Ezen cél elérésére jártunk és járunk el maiglan:

1.) Magnak a legszebb és legtisztább csöket válto-

gatjuk ki; melyeken a korcsosulásnak legkisebb jele észlelhető, eldobjuk.

2.) A törökbuza határtól távol eső, zárt helyre vetjük a magnak valót, s lehető legjobban megmiveljük.

3.) A Duttonkorn kora érésű lévén, 2—3 héttel későbbre vetjük el, mint a többi törökbuza fajt. Ezeknek a virágzása már lejárt akkor, mikor a Duttonkorn virágzani kezd, s ennél fogva a fajvegyülhetésnek eleje véttetett.

4.) 1873-ba a fennebbi uton nyert termésből kiválogatott csökből vett magot, irtással nyert szűz földbe vetvén, páratlan szépségű termést nyertünk, mely súly, fény, szépség tekintetében az eredetinek ujja született hasonlósága.

A torda-aranyosi gazdasági egyesület új telkén történt a fényes eredménnyel jutalmazott kísérlet.

Az egyesület készletét eladóvá tette, tagjai számára pozsonyi mérőjét 5, nem tagoknak 6 forinttal o. é. Egy megrendelés maximuma egy pozsonyi mérő.

Előfizetéseket f. hó 31-dik napjáig elfogad Wolf Gábor gyógyszerész Tordán. Szóbeli megrendelések nem vétetnek tekintetbe.

Tordán, márt. 3-kán.

r. i.

T A R S A L G O.

Választmányi ülés 1874. februárhó 2-án.

1.) A január 4-kén kelt választmányi ülés jegyzőkönyve felolvasatván, — észrevétel nélkül hitelesítettett.

2.) Az erdélyi szász gazd. egyesület mult közgyűlésének jegyzőkönyvét küldi be, — köszönettel fogadtatván, ezen figyelem az „Erdélyi Gazda“ egy tiszteletpéldányának megküldésével fog viszonztatni.

3.) Báthi Gábor a szőlészet előmozdítására célzó javaslatát benyújtja, — a szőlészeti szakosztályhoz tétetik át.

4.) Ministerium 19077 ex 1873 sz. a. átiratával megengedi, hogy az 1873 évről elhalasztott vándorgyűlés és tárlat költségeire engedélyezett pénz és érme a folyó évben hasonló célra felhasználtathassanak, — örvendetes tudomásul szolgál.

5.) Nagy-szebeni elmeegógyintézet tudatja, hogy az egyesület által megrendelt méhkas közelébb elkészül, — tudomásul szolgál.

6.) Az orsz. szőlészeti statistika ügyében kiküldött bizottság javaslatba hozza, hogy az erdélyi borvidékek a vándortanár által lesznek meglátogatandók, és a kiphatolandó adatok in facie loci feljegyzendők; mely célból a vándortanár egy nyílt ajánló levéllel látandó el, melyben az illetők az ügy szíves támogatására lesznek felkérendők. Egyszersmint indítványozza albizottság, hogy ezen költséges utazás kiadásainak némi fedezésére vándortanárnak az egyesületi pénztárból megfelelő segély nyujtassék; — választmány az albizottság egyéb javaslatait elfogadva a felmerülön és pontos számadás és uti napló mellett kimutatható költségek fedezésének pótlására legfejebb 100 forint erejéig hozzá járnl.

7.) Ministerium 900 sz. a. átirata szerint egyesületünk lefolyt

évi működéséről tüzetes jelentést vár, — a jelentés mielébbi elkészítésére egyesületi titkár ezennel utasittatik.

8.) A balaton-füredi gazd. népiskola gyümölcsészeti és szőlészeti szaktanára Gaál József, az ottani szőlő és gyümölcs-telep ismertetése mellett az erdélyi szőlőfajtákból sima vesszőt kér; — miután a kísérleti szőlőn beállított hazai tőkéről még eddig vessző nem vágathatott, a kérelem teljesítése jelen év őszára halasztatott.

9.) Ladányi Sándor, mint a cselédugyi pályamunka egyik bírálója írásbeli véleményét benyújtja; — a többi vélemény beérkezéséig levéltárra helyeztetett.

10.) Ürmösi Sámuel, mint Földváry Mihálynak ez ügyben megbízottja tudatja, hogy nevezettől az alapítványi tőke 100 frtba per utján behajtatni szándékolatik, miután pedig a tőke teljesen biztos kézben nyugszik, kéri a per megszüntetése mellett a befizetés kötelezettségét mától számítandó egy évi időtartamra elhalasztani; — választmány hivakozással az 1873 Mártius 30-án tartott ülés 51 sz. a. hozott határozatára, mely csupán az egyesületnek magánosoknál elocalt tőkének felmondására vonatkozik, csakis sajnos tévedésnek vagy félreértésnek tekintheti egyesületi ügyvéd ur eljárását, mely szerint a kötelezett alapítványi tőkétet is behajtatni iparkodik, és midőn ebből folyólag jelen határozat megküldése mellett egyesületi ügyvéd urat ezen és netán hasonló perek megszüntetésére ezennel utasítja, egyidejűleg Ürmösi Sámuel urat az ügy ezen állásáról tudósítja.

11.) A világhiállításon bemutatott gyűjteményes állat és terménytárlat számadásainak megvizsgálására kiküldött bizottság jelenti, miszerint a számadásokat hiteles okmányokkal támogatva és kellő rendben találta; — örvendetes tudomásul szolgál.

12.) A kertészeti szakosztály folyó évi január 29-én

tartott ülése a következőket terjeszti a választmány elé:

1.) a Brassai Kronstädter József által sajátkezűleg irt és rajzolt gyümölcsészeti albumot, azon kéréssel, hogy a választmány ezen, a világhiállításán is bemutatott és ott dicséretre emelt, nagybecsű munkát a ministeriumnak kiadás végett melegen ajánlja;

2.) Nagy Ferencznek egy javaslatát, mely magában foglalja a nagy, közép és kis birtokosoknak tenyésztésre legajánlatosabb alma s körte fajoknak maximumát; mely javaslat a szakosztály küldöttei id. Bodor Pál és Brassai Kronstädter József által megvizsgáltatott és megállapított; még ezen kívül a folyó évben tartandó gazd. vándorgyűlésnek is fentartván ez orsz. fontosságú ügyben nyilatkozni; végre

3.) beterjeszti a kalotaszegi papság kérvényét az egylet köztelkéről kiadandó minél nagyobb számú oltógalyak díjtalan átengedése végett; — választmány ezekre vonatkozólag a következő határozatokat hozza:

ad 1.) a Brassai-féle munka kiadás végett a ministeriumhoz pártolólágg fel fog terjesztetni, megjegyezvén egyszers-mint, hogy a jelenlegi német szöveg csakis a világhiállítás iránti tekintetből csatoltatott a rajzokhoz, kiadás esetén a szöveg magyarosításáról azonban maga a szakosztály vagy választmány fog díjtalanul gondoskodni.

ad 2.) választmány örvendetes tudomásul veszi, hogy az ajánlatos gyümölcsfajok kipuhatólására évek során át folytatott tüzetes és gondos tanulmányok végre megbízható eredményre vezettek, és felkéri szakosztályi elnök Nagy Ferenczet, hogy mint hivatalos referens munkáját az egylet közlönyében mielőbb közzé tegye s e kérdésnek formulázását és bevezetését az ideai vándorgyűlésen elvállalja.

ad 3.) választmány méltányolván a kalotaszegi papság üdvös törekvését, a folyó évre 500 drb. oltógalynak díjtalan kiszolgáltatására utasítja a titkárt.

13.) Ehrenkauf József alkertész hivatkozással hosszas és hű szolgálatára, valamint a jelenlegi nagy drágaságra, eddig havonként 17 forintban megállapított fizetését, havi 25 frtra kéri emeltetni; — választmány méltányolván a folyamodó hű és hosszas szolgálatait és bizván abban, hogy Ehrenkauf kötelességeinek továbbra is buzgón fog megfelelni, fizetését folyó évi február hótól kezdődőleg havi 22 forintban állapítja meg, egyidejűleg egyleti péztárnok urát és folyamodót e fizetés fel-emeléséről tudositván.

14.) Elnök felhívja választmány figyelmét a Gróf Pongrácz István által helyt Kolozsvárt létesített hus-légmentesítő gyárra s ezen gazdálkodásunkra nézve nagy horderejű vállalat támogatását az egyletnek melegen ajánlja; — választmány t. elnökének véleményét mindenben osztván a vállalkozó grófhöz átiratot fog intézni, melyben az egylet moralis befolyásának egész súlyát akár közvetlenül egyesekkel, akár közvetve lapja az „Erdélyi Gazda“ által a nagy közönséggel szemben az üdvös vállalat érdekében teljes és hazafias készséggel felajánlja.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

EGYVELEG.

+ Lapunk mai mellékletét a Történelmi lapok előfizetési felhívását a legmelegebben ajánljuk t. olvasóink szives figyelmébe.

— Velicska Lajos, egyletünk tagja, bábolnai föld-birtokos és községi iskolaszéki elnök, Hunyadmegyébe kebeleztet Bábolna helységben, a hol eddigelé iskola még nem létezett, a folyó tanév elején felállított községi iskola számára ideiglenes tanhelyiségül és tanítólakul egyik udvarházát ajánlotta fel és e tanhelyiséget padokkal fel is szerelte, vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister nevezettnek a népnevelés érdekének előmozdítását célzó ezen nemes tetteért elismerést és köszönetét nyilvánította.

— A küküllőmegyei gazdasági egylet igazgató választmányja, f. márczius hava 8-án d. e. gyűlést tart Dicső-Szent-Mártonban, miről az illetők tudás és ahozvaló alkalmazkodás végett értesítettnek. Ó. Kocsárd, 1874. márczius 1-én. Farnos Elek, egyleti jegyző.

* A téli félév vizsgarendje a kolozs-monostori gazd. tanintézetben a következő: Martius 14-én a II. éveseknél: Állatboncz- és élettan, a III. éveseknél: Mezőgazdasági üzlettan; martius 16-án a II. éveseknél: Állattan; 17-én a III. éveseknél: Erdészet; 18-án a II. éveseknél: Meny-nyiségtan; 19-én a III. éveseknél: Erőműtan; 20-án a II. éveseknél d. e.: Természettan; 20-án a II. éveseknél d. u.: Baromfitenyésztés; 21-én a III. éveseknél: Iparüzlettan; 23-án a II. éveseknél: Vegytan; 24-én a III. éveseknél: Építészet; 25-én a III. éveseknél d. e.: Kertészet; 26-án a II. éveseknél: Növénytermelés-tan; 27-én a III. éveseknél: Állatgyógyászat; 28-án a II. éveseknél: Állattenyésztés. Mártius 29-én: A bizonyítványok kiosztása. Az első évesek vizsgája minden tantárgyból mártius 25-én fog megtartatni az alsó tanteremben. A II. és III. évbéli tárgyakból a vizsgák azon tanteremben tartatnak, hol az illető tantárgy előadott. A vizsgák naponta 9—12, délután 3—6 óráig tartanak. Ezen nyilvános vizsgákra az érdeklődőket ezennel szives tisztelettel meghívja Kolozs-Monostor, 1874. mártius hó 1-én. Az igazgatóság.

* Jaj, de csunya kopárok Magyarországon a vasuti őrházak falai! Igy kiáltotta el magát mellettem egy uri ember, kit a véletlen a compében szomszéd-ságomba ültetett, midőn pár év előtt Württemberg kies és mosolygó vidékein a vasuton végig repültem, — lássa csak az ur, — ily folytatá szomszédom érdekes észrevételeit — hogy mily változatossá teszik ezen végig nem látható gyümölcsfasorok az egyformaságot; mily barátságosakká a falusi lakokat a kertecskék és facsoportok, melyekből azok mint mezei virág a zöldjéből kikandikálnak; és nézze csak ismét amott azt a kis vasuti őrházat, mely a szőlő redélyzetének egyszerű diszitménye által oly barátsági külsőt nyer, s fúrtei sokasága által a fáradságot oly bőven megjutalmazza, melybe az egynehány szőlőtökének kiültetése került. Már pedig Magyarországon hány vasuti őrház s általán véve hány pusztai és falusi lak nem bámul most országszerte disztelen faluban elibénk, mely egyszerű szőlőlugas által diszítve, oly vidám és barátságos színt ölthetne, számításba sem véve a gyümölcsök kedvességét és hasznát mely pár év múltán el nem maradhatna. S valóban, magunk

sem ismerünk növényt, mely szépitési tekintetben is nagyobb figyelmet érdemelne, mint a szőlőtőke, leginkább hazánkban, mely talaj és éghajlatbeli szerencsés viszonyainál fogva annyira kedvező. Egy pár lugosra művelt szőlőtőke, melynek megszerzési, kiültetési és ápolási költsége csak néhány krajczárba kerül, nemcsak díszterményül, hanem pár év múlva a háznak, — melynek falait ékesíti — fiatal lakóit gyümölcsessel látja el és még egy kis erősítő borral is annak véneit. Magunk is ismerünk ily házmelletti lugasokat, melyek nemcsak szép száma fűrtökkel látják el a házat, hanem még némely gazdagabb évben 1—2 akó bort is teremnek, s ennél fogva melegen ajánlom a szőlőtökének lugosra való tenyésztését, általában véve a házak dél és nyugoti részeit, de leginkább a vasuti örházak díszítésére. (B. L.)

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS**
Főmunkatárs: **Vörös Sándor.**

Hirdetések.

(14)

(2—3)

HIRDETMÉNY.

Gr. Spannocchi Károlynő
gerendi udvarában egy 16 marok, 2 hüvelyk magas arany sárga szőrü (fedezhetési engedélyt nyert)

5 éves telivér angol ménló eladó,
értekezhetni iránta személyesen vagy bérmentes levelek által Gerenden, (utolsó posta Gyéres) az igazgató gazdatiszttal.

ROSA LAJOS

VEGYÉSZETI TERMÉNYEK GYÁRA

PESTEN

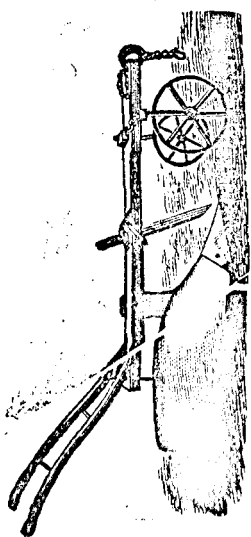
borseprőt préselve, szárazon s borkövet jutányos áron minden mennyiségben vesz.
Törköly- és seprőégetőknek szívesen jár kézhez az ezekben foglalt s eddig nem használt borkő előállításához szükségeselt berendezéshez.

(16)

(1—3)

Bécsi világiállítási
éremérem 1873.

2—3

GUBIOZ FERENCZ AGRICULTURÁLIS

utódának gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41. szám.

Van szerencsém a közelgő tavaszi időnyre a t. cz. mezőgazdasági közönség figyelmébe ajánlani gyáromnak készítményeit, különösen az általános élmérésben részesült Gubioz-ekét, mely a bécsi világiállításon is érdem-éremmel jutalmaztatott, s mint eddig — aczél szántóvasakkal vannak szervezve, az előbbi árából 6 százalék engedmény mellett. Továbbá állítható vas- és fatengelyű taligákat; töltőgató-, kapáló- és iratókéket; javított Benkő-féle magtakarót; rőtörőt vas- és fahengegyrel; kettős és hármas Hovárd, vas- és faramás skót boronát; kukoricza-morzsolót; répa- és szeszakavágógépeket, valamint kítűnő szervezettü szelelő-rostákat.

Gubioz László.

Tauffer Ferencz

1842-ik évben alapított

mag- és növénykereskedésében

KOLOZSVÁRT

kaphatók

friss kerti vetemény- és gazdasági magvak

Árjegyzékek kívánatra bérmentve megküldetnek.

(3.)

(9—26)

Jelzalog-kölcsönöket

a biródalom bármely részében, telekkönyvezett földbirtokra — daczára a jelenlegi zilált pénzvizonyoknak — 5000 frttól a legmagasabb összegig, a legelőnyösebb módozat mellett törlesztésre gyorsan eszközöl.

A hat. eng. általános

Ipar és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvártt, „Óvár, bástya-utca 6. sz. (Ertekezhetni posta utján, vagy személy sen, naponta d. u. 1-től 4-ig.) 10-52

TARTALOM: A Gyümölcsfák terméketlenségéről. — Még valami anyagi helyzetünk- s javításának eszközeiről. — Javitott Duttonkorn. — Társalgó: — Választmányi ülés 1874. február hó 2-án. — Egyveleg. — Piaci árak. — Hirdetések.

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrák mérő — 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	zab	török-buza	széna	szalma	tüzifa	marha hus
Ára krajczárokbán										
Kolozsvár	márt.	5620—650	480—500	380—400	176—180	360—380	140	90	1200	22
Nagy-Várad	febr.	17740—760	540—650	440—510	180—200	420—450	180	80	900	26
Maros-Vásárhely	febr.	26528—624	425—480	374—426	156—172	—	210—240	90—130	1300	20
Károly-Fehérvár	febr.	28605—613	515—525	455—463	165—188	—	190—210	80—105	1200	20
Nagy-Szeben	septem. 29	620—687	—	467—507	107—133	533—600	80—85	60	700	22
Brassó	febr.	28648—728	578	454—462	146—153	343	—	—	—	20
Besztercze	márt.	3620—700	560	460	180	—	100—140	80—130	750	15
Nagy-Enyed	febr.	26575—615	475—525	400—450	140—155	—	280—290	55—65	1100	20
Szamosujvár	márt.	2640—720	480—560	420—460	150—160	—	250	50	1400	20
Décs	febr.	17640—680	560—600	400—440	150—160	—	130—140	65—100	800	18
Torda	septem. 23	600—640	540—580	400—420	100—110	—	170—180	70	800	15

Erdélyi földtehermentesítési kötvény 74 frt — kr. Ezüst árkelet 105-70.

Bécsi marhavásár: Felhajtott 3679 darab hizó ökör; — áruk: gallicziai 28½—31½ frt. magyar és német hizó ökör 27½—32½ frt. a vágósúly mázsája.

Felhívás aláírásra.

A földmivelés-, ipar- s kereskedelmi m. kir. ministerium idei april 3 ikán kelt 2958. sz. alatti kibocsátványa folytán helybenhagyta a

„Királyhágonnani (ezelőtt erdélyi) kölcsönös tűz- és jégkármentő-társulat“

életbelép tetését; melynek célja: hogy társulás által tagjai — lehető minél tágasb területen egyesülve — magukat a véletlen elemi csapások következményei ellen kölcsönösen védelmezzék; s egymást támogatva csakis annyival járuljanak a társulat kiadásaihoz, mennyit — a gyakorlati téren jónak bizonyult — s a kitűzött célnak s korigények megfelelő — szilárd s könnyen meg nem dönthető — alapszabályai szerint, fődözni kelletik.

Ilyképejnikitűzött célnak közérdekű hasznosságára támaszkodva, bátorkodik ezen alólirt igazgatóság — a szabály 30. §. alapján sikerteljesebb beható eredmény mielőbbi kifejlesztése szempontjából — az összeség érdekében alkotandó

„Biztonsági alapszabály“

az aláírást megnyitni a következő feltételek mellett: hogy ezen alap nem közkereseti kockáztatott „részvénytőke“, melyet kedvezőtlen eredmények folytán odaveszteni is lehet hanem: az illető összes tagoknak — felelőssége alatt — csakis előlegképeni támaszt nyújtó „hiteltőkéj“ mindaddig, míg az a szabályokbau (37. §. sz.) jelzett jövedékekből kisorsolás utjáni törlesztés által (szab. 39. §. sz.), át nem alakult ez intézetnek még nagyobb hatásu — s tagjai saját érdekében gyümölcsöző — köz-főtartalékává (szab. 46. §.).

Kibocsátatik e végett egyelőre minden egyes szakmára 2½ sorzat (szab. 34. §.), melynek mindegyike (szab. 31. §.) 300 darab 100—100 frtról szóló „hitelrészjegyet“ foglal magában; s melyekre a befizetés részletenkint (szab. 33. §.) történik, mégpedig: aláíraskor bánatpénzül 10%, a többi része 3—3 havi időközben, további 4 részletben, lehető könnyebbitett részesedés tekintetéből.

Az ily módon alakult tőkének teljes sorzatonkénti törlesztése, kisorsolás utján (szab. 38. §.) a számadási 5 év elteltével megkezdendő, és pedig annyi sorzatszámnak (szab. 37. §.), mennyit e célra addig megtakarított összeg a teljes sorzatnak értékmenyiségét megbirhatja.

A kisorsolás bekövetkeztéig a betett mennyiség (szab. 35. §.) évenként 6% kamatot hajt; a kisorsolás által azonban, minden egyes sorzatban foglalt 300 darab „hitelrészjegy“ közül névértékén felül — sorshuzás utján — (szab. 40. §. sz.) az első rendben kihuzott 10 darab 100%-o, utána közvetlenül kihuzott 20 darab 50%-o, és a többi 270 darab 16%o kamatreáadási többlettel váltatik be, ugy, hogy ez utóbbiak 10%o többletmenyiség is, növekedik az első kisorsolástól kezdve, évenként 2%-o-val, időszereinti 12-, 14- 16%o sat. többletre.

Az intézeti kezelés — szabály szerint — feltétlen nyilvános; ugyszintén a számadások vizsgálatai is. S eként, mint közérdekű, az ellenörködésre teljes befolyást nyújt — közel — s távollevő minden tagjának, s teljes biztonságot minden tekintelben!

Aláírási nyilatkozat — tetszésszerinti számu — „hitelrészjegyre“ elfogadtatik közvetlen az igazgatóságnál Kolozsvártt; valamint Budapestén: az idl. irodában (Józsefváros, Sándorutca, 7. szám, III. emelet 12. ajtó) délutáni 2—5 óráközben; és országszerte akár megbizottaink közvetítése által, vagy közvetlen is — az igazgatósághoz szóló levelekben. — Kolozsvártt, november hó, 1873.

(1) (6-6)

A királyhágonnani (ezelőtt erdélyi) kölcsönös tűz- s jégkármentő-társulat igazgatósága